

BUITEN

15^E JAARGANG N^O. 43.

ZATERDAG 22 OCTOBER 1921.

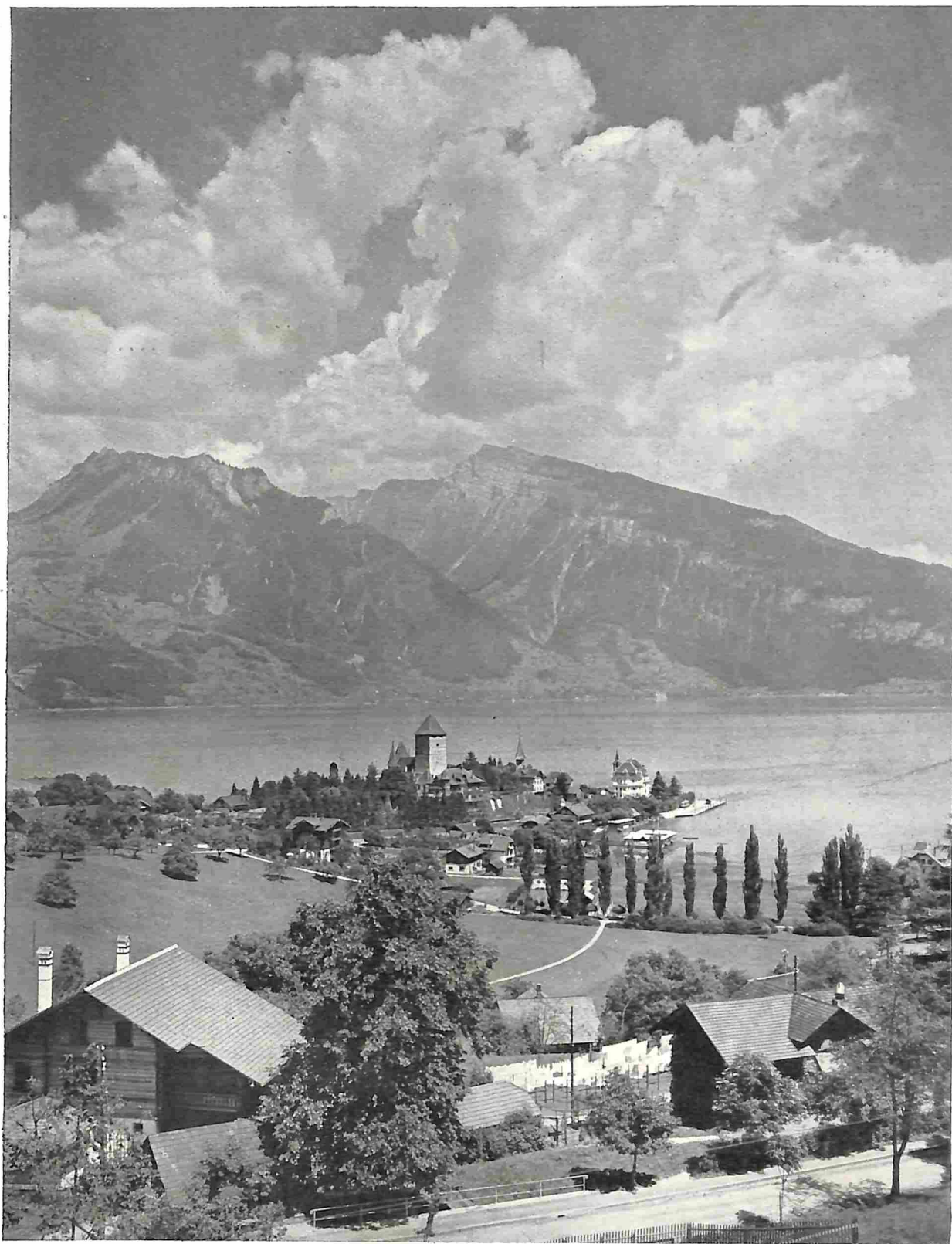

Foto Rupp.

SPIEZ AAN HET THUNER MEER.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

LIEN (16), UIT HET FRANSCH VAN ANDRÉ LICHTENBERGER, VERTAALD DOOR E. A. C. BUNK . . . BLZ. 506
 DE KUDDE KEERT (GEDICHT), DOOR D. A. POSTEMA. „ 507
 DE THUNER- EN BRIENZER MEREN, DOOR N., GEÏLLUSTREERD . . . . . BLZ. 504, 508—511
 DE SMID ZONDER HOOFD VAN DE RIVERST, DOOR WOUTER VAN RIESEN . . . . . BLZ. 509
 LEVENDE BAROMETERS, DOOR M. . . . . „ 511
 TEXEL (SLOT), DOOR R. V. O., GEÏLLUSTREERD . . . . . BLZ. 512—515
 LEVEN EN STRIJD IN DE WILDE NATUUR (3), DOOR F. ST. MARS, GEAUTORISEERDE VERTALING VAN S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG . . . . . BLZ. 515
 GEORGEOSUS-ROZEN, ILLUSTRATIE . . . . . „ 516

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

LIEN.

(16) Uit het Fransch van ANDRÉ LICHTENBERGER.

XXII INSTANTANÉ'S.

KIESCHHEID.

„V OORUIT, Lien, wat is dat voor gekheid? Waarom heb je je bijbelsche geschiedenis niet willen opzeggen? Kende je ze niet?”

Lien antwoordt levendig. Ze kende 't heel goed. Juf wilde 't niet gelooven. Maar ze kende 't heel goed. „Zeg 't dan maar op”.

„Als Mama het dan wil. Goed. Als ze 't beslist verlangt zal Lien 't doen. Maar niemand mag zeggen, dat het haar schuld is . . . . .

Met ontroerde stem begint Lien haar verhaal. 't Is de geschiedenis van Job. En ze kent het werkelijk uitstekend. Zij onderstreept de onverwachte gebeurtenissen met toon en gebaar. Ze versiert 't zelfs met eenige bijzonderheden en commentaren. Op krachtige wijze vertelt ze van de grootheid en den voorspoed van Job. En haar stem daalt en wordt klagend, als ze zijn onheilen vertelt. . . . Hoe verder ze komt met haar opsomming, hoe somberder haar gezicht wordt. Nu zit Job heel alleen op z'n mesthoop. . . . door al z'n vrienden verlaten. Lien slikt iets in. Haar lippen trillen. Ze barst in snikken uit.

Mama troost haar dochtertje. En Lien stamelt tusschen twee hikken door:

„Gelukkig hè, dat het niet waar is. . . . .”

Mama houdt zich juist bijtijds in om niet toe te stemmen. Zeker, het is waar, maar het is héél lang geleden gebeurd.

„En hij was ook héél oud?”

Ja. Deze omstandigheid helpt Lien haar koelbloedigheid te herwinnen.

Als de bui geheel over is, vraagt Mama opnieuw:

„Kom, zeg me nu eens, waarom je dit verhaal, dat je zoo goed kent, niet voor Juf heb willen opzeggen.”

Dan antwoordt Lien op een toon van onuitsprekelijke, besliste waardigheid:

„Omdat ik geen zakdoek had.”

HEIMELIJKE HOOP.

Wat is Bertha vervelend vanmorgen! Ze doet niets dan zuchten en brommen. 't Is waar, dat Lien erg onaangenaam geweest is! Maar, nietwaar, wie zou met den besten wil der wereld kunnen nalaten, dat dikke schepsel een beetje te plagen? . . . . Maar misschien is Lien een beetje ver gegaan. Verzoeningsgezind doet ze de eerste stappen en zegt, op aanmoedigenden toon:

„Zeg Bertha, 't volgend jaar zal ik aardiger zijn.”

Maar Bertha, die diep beledigd is en aan haar Fritz denkt, verklaart met iets van wraakzuchtige opluchting:

„Gelukkig, dat ik 't volgend jaar je kinderjuffrouw niet meer ben.”

De pogingen tot verzoening zijn mislukt. Nu hoeft ze zich niet meer ontzien. Lien heeft gedaan wat ze kon. Men is er haar niet dankbaar voor geweest. Ze moeten 't zelf maar weten! Zij geeft zich over aan den inwendigen duivel. . . .

Alle geduld, zelfs dat van Bertha, heeft grenzen. Ten einde raad roept ze Mama. Mama doet de kamerdeur open, komt binnen, ondervraagt. De feiten spreken voor zich zelf. . . .

Een orkaan van verwijten en bestraffingen breekt boven Lien's hoofd los. . . . Mama's welsprekendheid is meeslepend, schrikwekkend haar gebarentaal. . . . Lien wordt overweldigd door den storm. . . .

„En pas op, als je weer begint!”

Zoo bedekt klinkt de bedreiging nog verschrikkelijker. De toekomst is somber. Met gefronst voorhoofd staat Mama daar als een vreugdebederfster, waaraan niet te ontkomen valt. Tenzij zij misschien ook. . . . En Lien vraagt met neergeslagen oogen:

„En u, Mama, bent u 't volgend jaar nog mijn Mama?”

DE STRAF.

Lien huppelt zoo lief naast haar moeder. . . . Vandaag is ze een engeltje.

„Mama,” zegt ze, „mag ik een kaneelpijp koopen voor mijn vijf cent?”

Neen. Mama vindt het niet goed. Straks gaan ze eten. Je moet je niet den eetlust bederven.

Lien dringt niet aan. Ze is heusch een engeltje.

Een oude man op den hoek houdt een vuilen hoed op.

„Mag ik ze hem dan geven?”

Zeker, maar misschien wil Lien er morgen iets voor koopen. Zal ze er dan geen spijt van hebben?

Morgen! Een glimlach verheldert Lien's gezichtje en ze zegt lief:

„Maar, Mama, vanavond zult u ze me zeker moeten afnemen.”

Mama kijkt haar dochtertje aan. Op haar open gezichtje is geen zweem van ondeugende bijgedachte. Maar Lien kent zich zelf. Ze kan geen 24 uur zonder de een of andere dwaasheid, die een bestraffing vereischt. Waartoe zou ze de toekomst niet onder de oogen zien? Maar Mama betreurt dit fatalisme. Lien moet haar best doen! Lien schudt het hoofd en op een toon van bezadigdheid, zegt ze met een zoet lachje:

„Wat bent u naïef, Mama!”

HETZELFDE.

Mama zucht: dat het zoo vervelend is altijd te moeten straffen! Lien, verzoeningsgezind, is van hetzelfde gevoelen. 't Is wel naar. Er valt haar een goede gedachte in:

„Luister eens, Mama, als u me iederen dag bij 't opstaan een flinke straf gaf en 't dan heelen dag uit was? Daar zouden wij beiden mee geholpen zijn.”

SCHIKKING.

Ze spelen auto. De reizigers hebben plaats genomen. Jack is chauffeur: hij heeft een ouden bril zonder glazen op z'n neus. Lien is de dame. Ze heeft zich met een prachtigen, gescheurden mousseline sluijer toetgetakeld. Maar daar komt Bobby.

„Ga weg, Bobby.”

Bobby trekt een gezicht. Z'n karakter wordt er, helaas, niet mooier op. Hij wil meespelen. Als ze hem wegsturen,

komt er een scène. En toch is het heel onlogisch, dat hij zoo maar om een rijdenden auto heen loopt, zonder dat hij overreden wordt... Gelukkig krijgt Lien 'n genialen inval.

„Bobby, jij moet de stank zijn.”

Bobby's gezicht klaart op. Hij is verrukt over z'n rol. En telkens als hij aankomt, knijpen ze hun neus dicht. Dat is heerlijk!

EDELMOEDIGHEID.

Met een gelukzaligen glimlach drukt Bobby de roze pop van Lien tegen z'n hart. Hij eet ze haast op.

„Kijk eens, Bertha, hoe lief ik ben! Ik heb Bobby mijn pop gegeven.”

Tien minuten later, verandering van tafreel. Bobby zit op den grond te drenzen en wrijft met z'n vuisten in z'n oogen. Lien heeft haar pop in haar armen en kijkt met gefronst voorhoofd naar hem.

Bertha vraagt: „Wat is er gebeurd?” Op een toon van rechtmatige verontwaardiging zegt Lien:

„Hij wou me mijn pop niet teruggeven.”

Bertha komt er tegen op: natuurlijk niet, Lien had 'm immers cadeau gegeven!

Lien haalt de schouders op. Er zijn toch botte wezens. En verachtelijk legt ze uit:

„Natuurlijk. Maar omdat hij van mij was, moest hij 'm me weer teruggeven.

* * *

Zelfde thema. Bobby heeft van z'n peetoom een prachtigen poedel op rolletjes gekregen. Hij is heelemaal wit, met echte wol, en als je aan z'n kop trekt, begint hij te janken: met een beetje goeden wil kun je zeggen, dat hij blaft. Bobby sleept hem achter zich aan aan een koordje. Hij jubelt. Lien ziet dit schouwspel van terzijde aan. Zij heeft nooit zoo'n poedel gehad. Maar hij is van Bobby. Daar valt niets tegen te zeggen.....

„Kijk eens, Bobby, wat 'n mooi cadeau ik je geef.”

Lien geeft hem den grooten leeren bal, dien hij zoo dikwijls begeerd heeft. Bobby kijkt er met ontzag naar, maar zijn hand laat het koord niet los.

Wat is Lien vanmorgen edelmoedig!

Ze komt met haar poppenhuishoudentje aandragen.

„Hier, Bobby, dat is ook voor jou, je krijgt 't van me.”

Bobby is verrukt! Alle bordjes, alle kopjes, alle lepeltjes zijn voor hem! Wat 'n geluk! Voorzichtig steekt hij een vork in den bek van den poedel.....

„En dit ook nog!”

Bobby kan een kreet van extase niet onderdrukken. Nu wordt hem de poppenuitrusting met alle borsteltjes, sponsjes en fleschjes odeur aangeboden. Nu zal hij z'n lief hondje kunnen wasschen.

„En nu ik jou zooveel gegeven heb, moet jij mij je hond geven.”

Lien grijpt hem met ferme hand: maar Bobby schreeuwt alsof hij vermoord wordt en klemt zich wanhopig aan haar vast. Dan geeft Lien, vertrouwende op haar recht, haar broertje een flinken duw, gooit hem ten eerste boven en terwijl hij op den grond ligt te huilen, vermaant ze hem streng:

„Je moet geen egoïst zijn.”

DE ANGST.

De zon is onder. De schemering valt. Maar 't is drukkend warm. Jack en Lien zijn in het dennenboschje gebleven. In dit schemeruur wordt het je bij het twijfelachtige licht wat anstig om 't hart, je hebt een gevoel, of er hinderlagen gelegd worden, vreemde geluiden doen je rillingen over den rug loopen. In dit uur komen de menscheneters uit hun vestingstorens, dwalen de wilde dieren om hun holen, beginnen de heksen in 't kreupelhout te dansen.

Met kloppend hart sluipen Lien en Jack tusschen de boomstammen, die zwart afsteken tegen de lucht, rood van de ondergaande zon. Jawel, zij weten dat er geen menscheneters of heksen bestaan. Zij weten het, maar niet met die wiskundige zekerheid, die de wereld van poëzie berooft, met dat koele verstand, dat de dood is voor verbeelding en gedachte. Nog nooit heeft men een van die monsters in den omtrek van de villa gezien, natuurlijk. Maar wie weet of dat op een avond als deze zoo onmogelijk zou zijn? Op zoo'n avond zou je bijvoorbeeld best langs de heg een geluid kunnen hooren van vertrapt gras, een grijze gedaante zien bewegen, die zich

plotseling uitstreckte, je met reusachtige armen beetpakte, en je in een benauwden greep worgde.... Lien drukt Jack's arm zoo hard ze kan....

„Wees toch niet zoo bang. Je weet wel, dat er geen menscheneter is....”

Jack heeft haar zelf dat zwarte gewezen om haar te verschrikken. Zoo straks, hij weet het nog heel goed, was het een hoop mos en droge blaren.... Maar zooeven was 't niet zoo donker. En nu is hij minder zeker. Als hij zich eens vergist had? Door Lien's angst krijgt hij ook 'n beetje angst.. Hij aarzelt.... En plotseling weerklinkt het rauwe gebrul van een misthoorn. Het gaat door merg en been. Als op een gegeven signaal schudt een warme windvlaag de kruinen der boomen, laat een regen verdorde blaren vallen. . . Een vleermuis fladdert krijschend voorbij.... Schel roept Lien's stem in Jack's oor:

„Daar is de menscheneter! kom gauw!”

Met angstgeschreeuw gaan de kinderen op de vlucht, zoodat het ze den adem beneemt....

Vlug! De menscheneter zit hen achterna... Hijgend vallen ze op 't grasperk voor het huis neer. En als ze uitgeblazen hebben, neemt Lien haar neefje weer bij de hand en trekt hem opnieuw mee naar het slapende bosch, terwijl ze harts-tochtelijk fluistert:

„Kom, kom gauw, laten we nog eens bang zijn”.

GELOOFSTRIJD.

„Zeg, heb je de Parijsche Bloedbruiloft gelezen?” vraagt Lien aan Jack.

„Ja” zegt Jack. „Zal ik 't je eens vertellen?”

„Neen. Mijn les is al vervelend genoeg. Is het waar, dat je Protestant bent?”

„Ja.”

„En ik?”

„Jij bent Katholiek.”

„Is daar verschil tusschen?”

„Je bidt Onzen Lieven Heer niet op dezelfde manier.”

„Wat zou jij dan gedaan hebben op de Parijsche Bloedbruiloft?”

Jack neemt een fiere houding aan.

„Ik zou me flink verdedigd hebben en ik zou massa's Katholieken gedood hebben.”

„Ach!” zegt Lien, „ik dacht niet, dat je zoo dom was.”

Jack sputtert beleedigd tegen. Lien haalt de schouders op en legt uit:

„Onze Lieve Heer begrijpt immers alles, wat komt het er dan op aan, hoe je hem bidt?....”

Jack staat een oogenblik met den mond vol tanden en dan komt z'n trots van hugenoot in opstand; hij voert argumenten aan. Maar Lien schudt 't hoofd met een wijs gezicht:

„Als ik Protestant geweest was, zou ik dadelijk Katholiek geworden zijn. Het is belachelijk je te laten vermoorden om een dwaasheid.”

Reeds van den leeftijd van zeven jaar af schommelt de menschelijke geest tusschen onverdraagzaamheid en twijfel.

(Wordt vervolgd).

DE KUDDE KEERT.

Zacht komt de avond schein'en over stille hei, die van den vroegen morgen af in zonglans lag. Heel langzaam gaat nu heen een juichend blijde dag, kalm voegend zich nu in vergane dagenrij.

Vuur-laiend staat op schein'rig verren zoom der hei een stukje zonschijf nog, een droeven rooden lach van weemoed wijdend aan al 't mooi, dat met den dag versterft; een glimpje nog — dan is zijn glans voorbij.

Naar kooi keert moeizaam thans de wit-gewolde stoet. Hij gaat langs 't rulle pad, opjagend 't grijze zand, dat laag opwolkend zich langs brem en hei verspreidt.

Een groote rust daalt mij zoo vredig in 't gemoed. Mijn moede geest dwaalt langs 't weg-doez'lend heideland, welks stille schoonheid mij in ieder stond verblijdt.

D. A. POSTEMA.

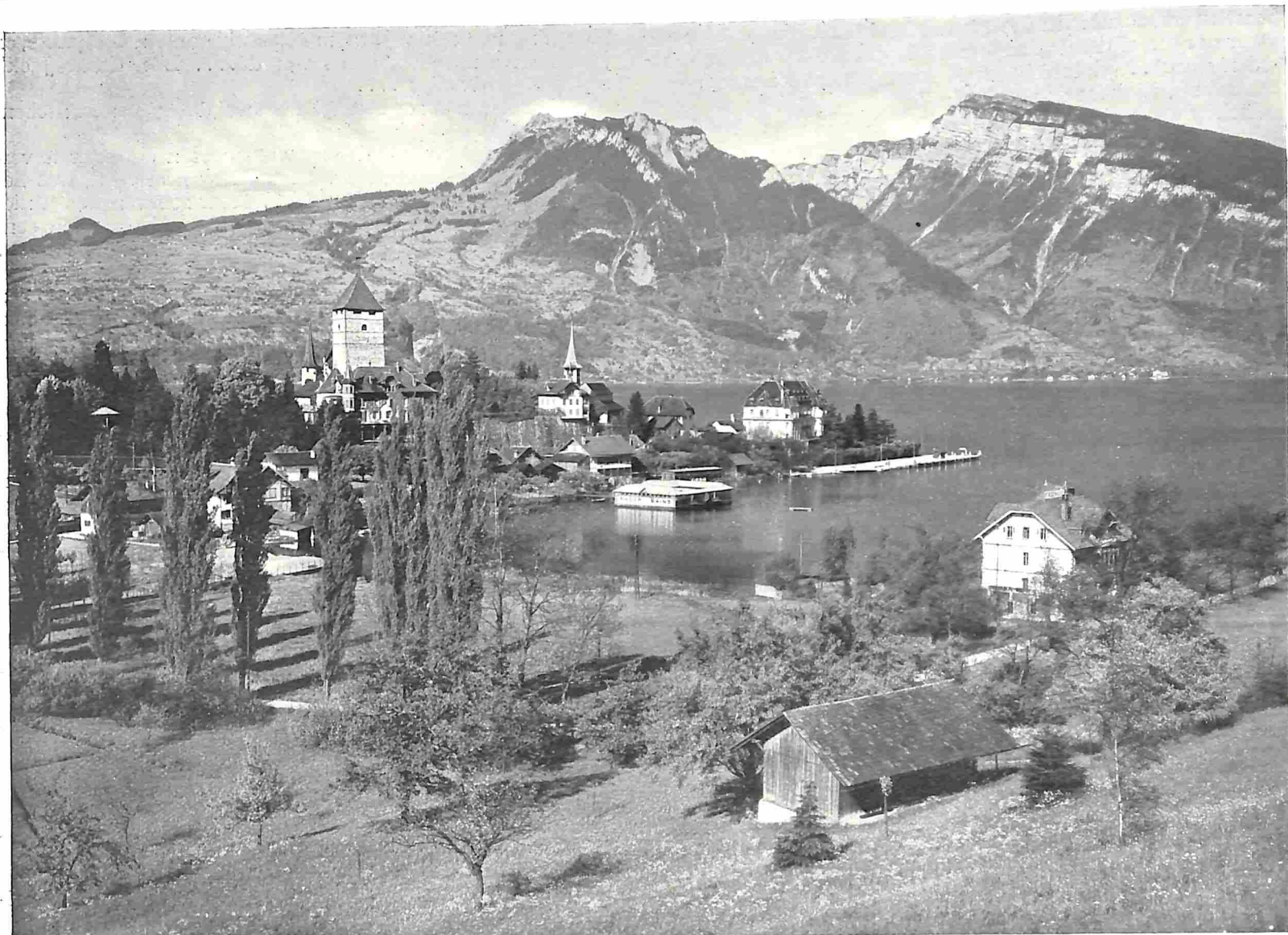

Foto Rupp.

HET THUNER MEER BIJ SPIEZ.

DE THUNER EN BRIENZER MEREN.

DE meren, wier lichtgroene wateren ter weerszijden van de wijsche hotelplaats Interlaken golven, behooren noch tot de grootste, noch tot de schoonste der Zwitsersche bergmeren, en danken hun schoonheid in de eerste plaats aan de bergreuzen van het Berner Oberland, waarop hij, die ze bevaart een prachtig uitzicht heeft; dit geldt vooral voor het Thuner meer.

Intusschen zijn ze diep als een echt Zwitsersch bergmeer behoort te zijn; de grootste diepte van het Thuner Meer bedraagt 217 M., die van het Brienzler meer 260 M. Onze Zuiderzee, die nauwelijks de 10 M. haalt, maakt daarbij wel een erg dwaas figuur.

Door beide stroomt de rivier de Aare, zoodat zij in dit opzicht met het Vierwaldstätter meer zijn te vergelijken, dat als een verbreding van de Reuss is te beschouwen. Vroeger vloeiden beide meren te samen; thans ligt de spiegel van het Brienzler 6 M. hooger dan die van het Thuner meer.

Het Brienzler meer is niet zoo heel rijk aan belangwekkende punten; zijn grootste sieraad is detrotsche Brienzler Rothorn, een steile rots van ruim 2300 M. hoogte ten Noorden van het flinke dorp Brienz, waar velen zich met houtsnijwerk bezig houden. Indrukwekkend ook is de waterval van de Giessbach aan de overzijde van het meer, eigenlijk een samenstel van zeven watervallen, die zich van een hoogte van 300 M. in het meer storten; van het meer af ziet men slechts de onderste val. Verder moet ook Ringgenberg met zijn houten huizen en zijn burchtruïne vermeld worden, als een lieflijk plekje.

De omgeving van het Thuner meer is rijker aan aantrekkelijkheden. Daar hebben we allereerst het bekoorlijk gelegen Thun, een oude stad van 15.000 inwoners, waarboven van verre zichtbaar, de in 1182 gebouwde toren van het Zühlingen-Kyburger slot oprijst, en vanwaar men kan wandelen naar den Jacobsheuvel, met zijn prachtig uitzicht over het meer en de Alpen. Daar is verder het schilderachtige, op een in het meer

vooruitspringende landtong gebouwde groote dorp Spiez, van wege zijn schilderachtige ligging wel eens de parel van het Thuner meer genoemd. Spiez is van verre zichtbaar door den zwaren toren van het middeleeuwsche slot, dat intusschen in den loop der eeuwen grootendeels gemoderniseerd is.

Meer oostelijk liggen de bekoorlijke plaatsjes Aeschi en Leissigen, met den indrukwekkenden Morgenberg (2251 M.) op den achtergrond, en Därliken, nabij de plaats waar de Aare in het meer vloeit en waar de ruïne Weissenau haar oude muren toont.

Al de hier genoemde plaatsen liggen aan den zuidelijken oever van het meer en zijn, daar de spoorweg van Thun naar Interlaken hier langs loopt, gemakkelijk te bezoeken. Langs den Noordelijken oever loopt alleen een straatweg. Maar men verzuime toch vooral niet ook dezen oever te bezoeken. De booten zijn er trouwens om den gemakzuchtige zonder inspanning naar deze zijde te brengen, en het glanspunt daar, St. Beatenburg, is van de aanlegplaats der booten, Beatenbucht, door middel van een „Drahtseilbahn" heel gemakkelijk te bereiken, zooals gewoonlijk in Zwitserland met glanspunten het geval is.

St. Beatenburg is een bekende „Sommerfrische", een hotel-dorp, dat ook des winters als sportplaats gezocht is. Vooral van den Amisbühl in de nabijheid van het dorp heeft men een prachtig gezicht op de Alpen; wie gaarne klimt onderneme het uitzicht nog wijder is, en vanwaar men de Berner Alpen, de Niesen- en Stockhornketen, de Freiburger Alpen en de Diablerets, tot den Mont-Blanc, in al hun maagdelijke pracht bewonderen kan.

Aan den heiligen Beatus, den adellijken Engelschman, die hier vele eeuwen geleden aan de bewoners der schamele hutten in de nabijheid van het Thuner meer het Christendom bracht, en wiens naam nog in deze streek voortleeft als die

Foto Rupp.

HET BRIENZER MEER BIJ AVOND.

van een edelen menschenvriend, dankt St. Beatenburg zijn naam. In de grot, die hij zich als verblijf had verkozen, werd hij door de dankbare Zwitsersche herders begraven; op zijn grafstede werd een kapel gesticht.

In het eerste Hervormingsvuur werd deze kapel gesloopt; ook meende men de grot met het graf te moeten dichtmetselen. Een dertigtal jaren geleden echter heeft men deze herinnering aan den weldoenden kluizenaar weder in eere hersteld.

Rechts van de grot springt uit een wijde spleet in de rots onstuimig de Beatusbach; als het water niet te hoog is, kan men langs den bergstroom wel een uur in de rotsdoordringen.

Er is wel veel veranderd in het thans zoo mondaine St. Beatenburg, sinds den tijd waarin Beatus hier het arme herdersvolk troost bracht in zijn ellende!

N.

DE SMID ZONDER HOOFD VAN DE RIVERST. ¹⁾

OVERIJSSELSCH E LEGENDE.

IN de dagen na den dertigjarigen oorlog kwam tot elks verbazing Aarnt Bouchies, „de zwarte duvel,” terug in De Wijk, met een vergroeide rechterhand, die door een sabelhouw leelijk was gekorven en een flinke bom duiten, van buit en roof overgehouden. Hij hield zich eenige weken op in den schoot van zijne familie, nu eens gastreerend op een hoeve, dan in een keuterij meewerkend als looner, overall een gezien gast om 't vele, dat hij wist te vertellen van tochten tegen de Zweden, groote ontberingen in uitgestrekte sneeuwvelden, uitbundige jool van 't kampleven, schoone vrouwen en praal van uitlandsche hoven. En vooral de vrouwen luisterden naar hem met welgevallen, want al was zijn gelaat geteekend door de tochten, zijn taal meest ruw, de groote, zwarte oogen wisten verholten beloften te schenken, terwijl zijn mond anders sprak en wie hem langer kende, vergat zijne ongebondenheid voor de innerlijke schoonheid,

¹⁾ Riverst dialect voor Yhorst (plaatsje tegen de Drentsch—Overijsselsche grens).

die sprak uit zijne daden. Had hij voor Jennemeu de stulp, die van ouderdom haast ineenviel, niet dadelijk nieuw laten optrekken, hoewel de oude vrouwe hem niet eens in het bloed bestond? En zorgde hij niet, dat de drie weezen van zijn broer Bartel, 't vorig jaar aan de pest bezweken, een betaald onderdak kregen op de keuterije van Roel Eggens? Geen oude zwerver was op geluk de Buurtschap doorgetrokken, dien de vechtdegen geen leeftocht verschaft met een penning voor zijn tasch.

Zoo verliepen weken en werden tot maanden, toen plotseling het gerucht ging, dat Aarnt wilde trouwen met Trientien van Freerk, 't blonde magien van den Wijkster schoolmeester. En elk schudde 't hoofd over dat gerucht, want ongelijker paar bestond er niet in 't leven, het stille, zachte Trientien en „de zwarte duvel”; en ook in leeftijd was het onderscheid te groot, want Trientien had pas belijdenis gedaan en Aarnt liep al dik in de veertig. Maar al dat hoofdschudden kon niet baten; het gerucht hield aan en toen in Meimaand de hooge boomen om de kerk in de Riverst vol in blad stonden, zegende domeneer Schulting het paar in en sprak het toe met de oude woorden: „Waar gij heen gaat, zal ik ook heen gaan..... leven noch dood kan ons scheiden.”

Aan den driesprong, waar de groote weg naar Friesland kruiste met de baan naar het verre Holland en het pad naar de Riverst, had Aarnt een huis laten zetten, een smidse, zóó groot, als zij dat hier in De Wijk niet kenden. En de zwerver verstond zijn vak. Ver uit de Buurtschappen kwamen de karweijen en nieuw werk, en de reizigers, die te paard langs trokken, lieten vaak hun beest beslaan bij den oud-soldaat. Alleen kon hij lang het werk niet af en de beide oudsten van Bartel werkten na een jaar al vlijtig mee; een groote knecht hielp voor het zware werk.

Lééfde het in de smederij, in de groote woonkamer was het niet minder om aan te zien! Onder de handen van Triene blonken kamenet en eiken tafel en het tinnen gerei op de richels flakkerde de lichtstralen terug, die door de propere raampjes vielen, waarvoor de fuksia's haar dikke trossen lieten bengelen. En in het tweede jaar, toen, na de geboorte

van een kleine Jan, in de kribbe een zwarte krullebol van een Hillegien schreeuwde, was Trientien nog niet verlegen, maar hield de huishouding aan kant, alsof er geen twee kleinen over den vloer waren.

En al wat vóór de trouwerij het hoofd had geschud over het ongelijke paar, schudde nu het hoofd over de groote verandering in die twee. Aarnt werkte voor drie en was steeds thuis. Geen overtoegen woord kwam meer over zijn lippen. Geen kroeg in de buurtschap zag hem binnen hare muren en wie van de vrouwen, die vóór zijn huwelijk hem hare gunsten hadden gegeven, op zijne terugkomst rekende, had vergeefs wachtten: „de zwarte duvel” leefde maar voor één vrouw: zijn eigen!

Maar ook Trientien was veranderd! Het stille magien was een vrouw geworden, die deed behagen. Niet, dat ze in opschik uitstak boven anderen, haar kleeding bleef eenvoudig. Maar daar was iets gekomen in haar gang en het draaien van haar hoofd, dat de manlui niet bij hun eigen vrouwen vonden en, hoewel haar blikken steeds op den domeneer of 't gezangboek gevestigd bleven, kregen de vrouwlui, dat zij in de „kärke” met brutale oogen het manvolk zat te verleiden, want de kerels hadden over haar altijd te praten en liepen om een amerij naar de smidse, waar ze toch Trientien zelden te zien kregen. Zij leefde voor Aarnt en Aarnt voor haar, zóó innig, dat de olde domeneer, — die Aarnt als kind had gedoopt en vaak in de smidse kwam rusten, als hij 't veld in geweest was voor huisbezoek — hun geluk glimlachend aanzag en waarschuwde: „Gij zult u van den mensch geen afgod en maken!” —

De tijd verliep en Hillegien schoof al achter het stoeltien op haar eerste scheuveltjes en nóg was in de groote liefde van het paar niets veranderd.

De winter was vroeg ingevallen dat jaar en op de sloot, achter 't huis, krabbelden de kinderen op de scherpe, kleine ijzers en joelden van pret, als de heele slier aan een touw reed en door elkaar tuimelde, als er één in een scheur vastraakte.

Krekt had Trientien voor het eten de kinders naar binnen geroepen, toen een bende paardevolk voor 't huis stilhield, die op weg naar Leeuwarden de beesten op scherp liet slaan. De aanvoerder was een jong, schoon man, die even met vermetele oogen de smidsvrouw opnam, met een gebaar haar bijna onmerkbaar groette en zich dan weer wendde tot den lijfknecht, die zijn paard aan den toom hield. De hoogmoed in zijne houding scheen haar te prikkelen, want plotseling zette zij het kind neer, dat ze op haar arm droeg, liep vlak voor paard en ruiters langs en de smidse in, waar haar

man een ijzer in het vuur hield. Eene korte woordenwisseling volgde; de smid wierp zijn werk neer en verklaarde, dat het meer dan schafttijd was en de bende had te wachten of door te rijden. De groote beslistheid, waarmee deze uitspraak werd volgehouden, deed het gemor bij den troep verstommen en na kort beraadslagen verklaarde de aanvoerder, nù beheerscht glimlachend, dat men zou wachten.

Nadat het maal was afgeloopen en de beesten beslagen, riep de edelman den smid tot zich, betaalde overdadig en wanneer hij zijn paard reeds had gewend, keerde hij zich om naar het kleine venster, dat op het Noorden uitzag en nam met hoofschien zwier den breedgeranden hoed af, zoodat de zware blonde krullen door den wind dooreen gedreven werden. Daarna sloeg hij den fluweelen mantel vaster om de schouders en gelastte den afrit met een zegevierenden lach in zijn stem.

Stond daar waarlijk eene vrouw achter het raam?

Men weet het niet. Wèl, dat sedert dit bezoek iets veranderde op de smederij. De groote innigheid tusschen de echtelieden was niet meer als voorheen.

Bij den smid scheen die nog verdubbeld; bij de vrouw was kilheid gekomen. Haar oogen droomden vèr weg en haar houding werd trotscher. Soms, als Aarnt een vraag tot haar richtte, schrok zij onder het spinnen, alsof ze in den geest op andere plaatsen was geweest.

Leefde zij in droomen, die de smid bij haar had gewekt?

Hadden zijne verhalen hare verbeelding verhit en wenschte zij ook fel te doorleven, al wat in zijne jeugd was geweest?

Wie zal het antwoord geven?

Door zijne groote liefde zocht Aarnt het tekort in de hare — dat zich alleen gevoelen deed voor hem, den veelbesnaarde — bij zich zelf. Door verdubbeling van zijne genegenheid trachtte hij haar aanvulling te geven.

De „zwarte duvel” werd als een rein, zacht kind tegenover haar. —

De winter heerschte lang en streng en laat in Februari viel nog sneeuw die de buurtschap meer uitgestorven deed schijnen dan voorheen. In de smederij was het kil; de vrouw, verloren in haar droomen, achtte nauw op hare omgeving, maar verrichtte werktuigelijk den arbeid, en de smid hield hare droefheid voor eene ziekte, die moest uitwoeden en viel haar niet moeilijk, doch trouwhartig gaf hij haar wat hij aan liefde te geven had.

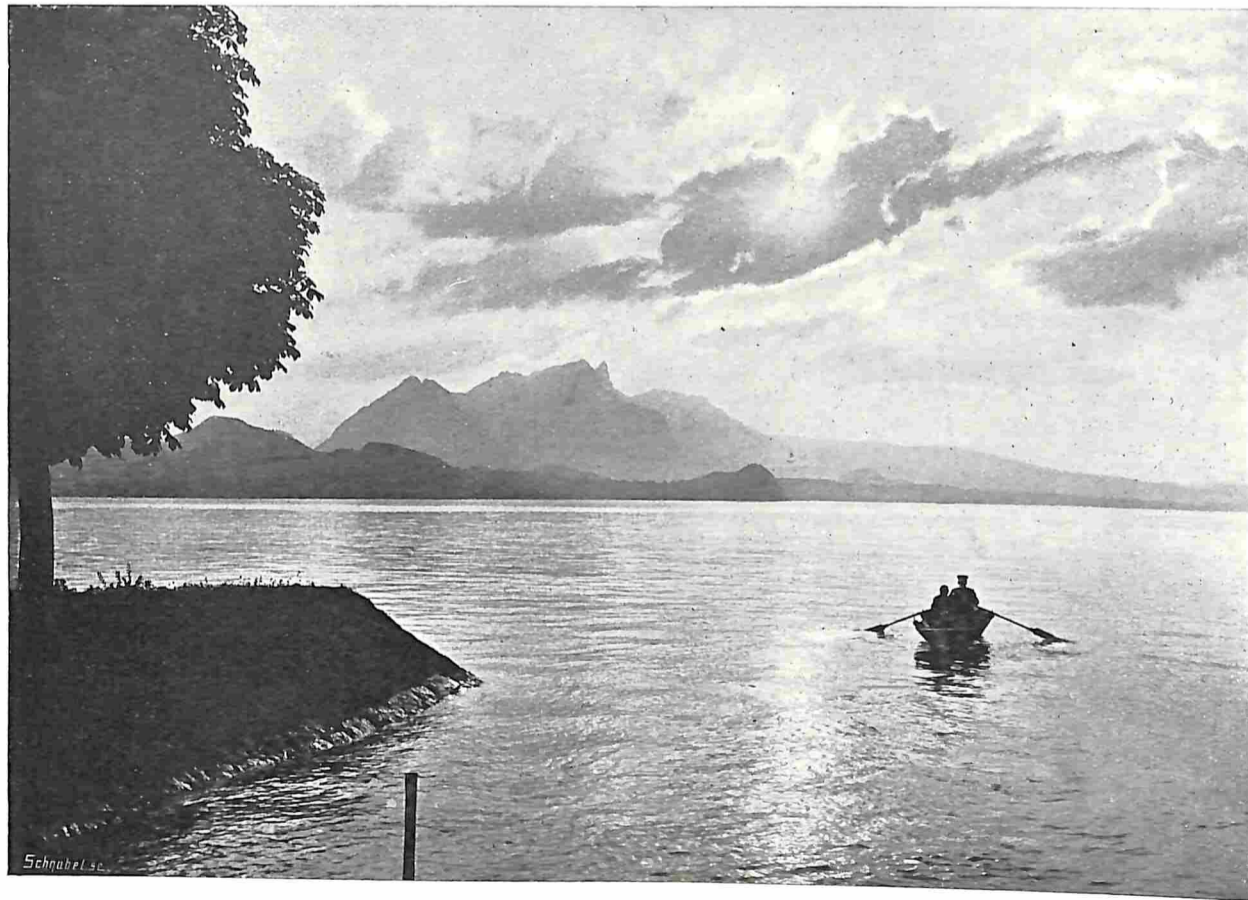
In het allerlaatst van Februari, op een grijzen ochtend, toen de lucht zwaar hing van sneeuw, die niet wilde vallen, reden van den Frieschen kant twee ruiters op de smidse aan,

diep gedoken in hunne donkere mantels, zonder eenigen zwier. Eén steeg af en vroeg den knecht iets aan zijn zadeldriem te verhelpen; de andere, hooger van gestalte, bleef zwijgend in het zadel.

Uit de smidse kwam niemand te voorschijn dan de knecht.

Toen de herstelling was verricht, talmde de ruiters en vroeg naar den weg, naar den duur tot de naaste stad en toen hij na een gerekt onderhoud wilde opzitten, gleed zijn voet van den beugel en viel hij met geloken oogen languit naast zijn paard in de sneeuw.

Zijn metgezel boog zich voorover en wees den knecht, dat hij zwaar gebrekkig was en niet kon afstijgen, waarop deze naar binnen ging en keerde met den baas. Samen droegen zij den bewustelooze in de kamer, waar

AVOND OP HET THUNER MEER.

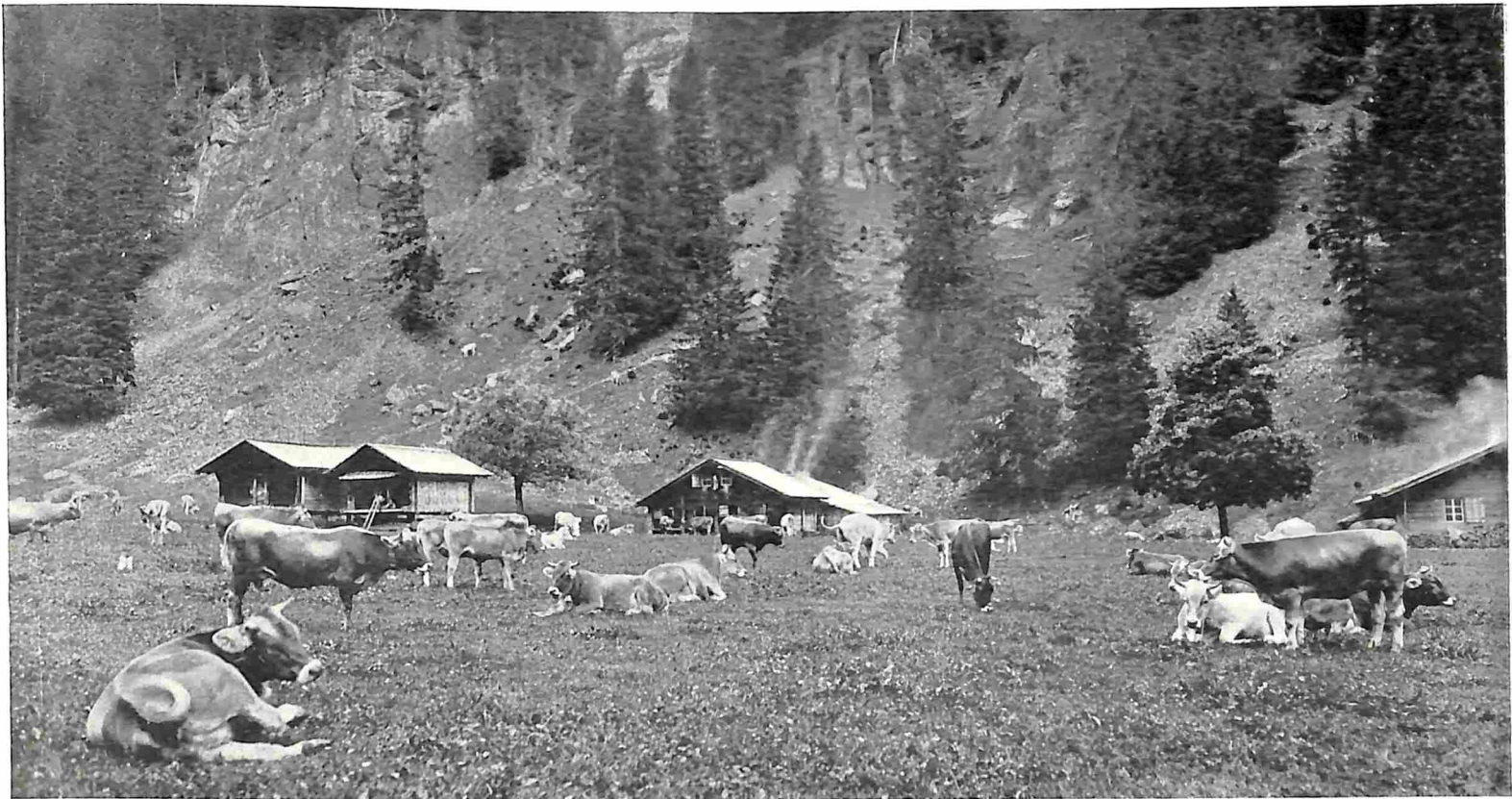

Foto Rupp.

ALPENWEIDE.

hij langzaam aan weer bijkwam. De vrouw reikte hem te drinken en dankend ging de vreemde naar buiten, steeg op en reed met zijn gezelschap van daar.

Na den middag ging de vrouw zien in het weer, of het vertrouwd was in de Riverst eene zieke te bezoeken. De lucht dreigde zóó lang al, dat ze er door ging, met haar blauwe falie omgeslagen en een korf aan den arm. De kinderen gingen niet mede, omdat het weer guur was.

Laat in den namiddag was zij nog niet gekeerd en toen diep in den avond de smid op den weg trad om uit te zien, was het, alsof een brooze gedaante langs hem gleed en hij voorvoelde, dat zijn geluk was gebroken; hoè, wist hij niet.

In de Riverst, na een pooze, bij olde Geerte van den mulder, hoorde hij, dat Trientien kort daar was geweest en naar de pastorije was gelopen. De nieuwe domeneer, die vol onrust aan de deur kwam in den laten, guren avond, wist van niets, maar de maagd had een vrouwe met een donkere kappe zien loopen langs het binnenpad, dat naar den grooten weg voert en eer zij had uitgesproken, was Aarnt het flauw verlichte portaal van de pastorije al uit en langs de Reest, tusschen velden door, diep in de sneeuw wegzakkend, naar de bewoners opriep, vernam hij, dat twee mannen op 't peerd dien middag lang bij het zijpad hadden gewacht en hoe een donkere vrouw uit het pad was gekomen en bij den grootsten van de twee voorop was gaan zitten; toen waren zij den weg naar Holland ingeslagen.

Trientien had man en kinders verlaten om met twee vreemden de wereld in te trekken.

Toen sprak Aarnt Bouchies een Godslastering, zóó groot, dat alle rauwe kerels, die het hoorden, stil werden en hij zwoer, dat God hem mocht verdoemen, als hij zijn vrouw niet levend of dood terug bracht. Dat hij daarvoor zijn kop wou geven aan den duvel, naar wien ze hem vroeger hadden genoemd.

En den anderen dag sloot hij de smidse en stuurde de kinderen met den knecht naar de grootouders in De Wijk en zelf nam hij wat waarde had en voor hem draagbaar was en ging den grooten weg af, naar Holland, om de vrouw te zoeken, voor wie zijn liefde hem tot mensch had gemaakt en nu weer tot een duivel.

En wie hem nazagen, schudden weer het hoofd en zeiden, dat ze het wel hadden verwacht, want zooveel geluk als die twee hadden gehad, was teveel geweest — daar moest wel een slag op komen.

De winter verstreek; 't voorjaar kwam; de zomer maakte de velden langerhande veeven en rijke oogst en de winter viel in en gaf sneeuw. Maar van Aarnt, noch Trientien werd iets vernomen.

Tot op Kerstdag boeren uit het Veld langs de dichte smerderij naar de Riverst trokken en op den weg een man zagen liggen: Aarnt Bouchies; vermagerd, gekromd, met gebalde vuisten, dood. Op den drempel van het huis, waar hij gelukkig was geweest.

En toen de burenen hun plicht volbrachten en het lichaam ontkleedden, wezen zij met ontzetting elkaar op de vurige striem, vlak onder het hoofd, die den hals als een band omsloot, alsof een scherp mes er door was gegaan en een bloedig spoor had achtergelaten.

In den harden grond op het oude kerkhof, dicht bij de Reest, werd met moeite een graf gegraven en de nieuwe domeneer sprak de woorden: „Aldus zegt de Heer: „Mij is de wrake.”

En ouden van jaren verhalen, hoe, als de Februari-sneeuw op de velden ligt, de smid den weg langs gaat en zoekt.....

Sommigen zeggen, dat hij het hoofd moet dragen onder den arm; anderen zien hem met den vurigen band, het gelaat strak van smart, met starende oogen; met wankelende stappen: een man, die het leven en het leed heeft gekend. En als ook zij weten, wat lijden is, slaan zij een blik vol medelijden op den smid en bidden voor de rust van zijn ziel.

WOUTER VAN RIESEN.

LEVENDE BAROMETERS.

RAADPLEEGT de stedeling dagelijks zijn hangbarometer of de berichten, opgenomen door de meteorologische stations, de bewoners van het platteland hebben heel andere objecten, uit wier gedragingen zij, met een groote mate van juistheid dikwijls, de verandering van weer opmaken. Zij hebben van over het algemeen een vast vertrouwen op de gaven van weersvoorspelling der dieren en van de planten; een vertrouwen, gegrond op veelvuldige en langdurige waarnemingen.

Met hun scherp instinct ontdekken de dieren in de drukking der lucht, en in duizenden kleinigheden, de ophanden zijnde weersveranderingen, en geven daar, voor dengene die slechts wil opmerken, duidelijk blijken van.

Voor al de vogels gelden op het platte land voor uitstekende, en betrouwbare barometers. De wetenschap heeft ons eene verklaring gegeven van dit feit. De sterke stofwisseling en de hooge temperatuur van het bloed bij de vogels, staan in nauw verband met het groote luchtverbruik bij deze dieren, wier lichaam veel meer met lucht gevuld is dan dat van de zoogdieren. Niet alleen de longen bevatten lucht, maar ook vele beenderen en ruimten in onderscheidene lichaamsdeelen. Het is daaraan toe te schrijven, dat verandering in den atmosferischen druk door de vogel spoediger,

en in hooger mate wordt gevoeld, dan door eenig ander dier, waarmede het vermogen der vogels om vooraf de verandering van weêr te voorspellen, verklaarbaar is gemaakt.

Interessant is het intusschen onze „levende barometers” als er weerverandering op til is, eens waar te nemen.

Als meest vertrouwde onder alle weerprofeten geldt de zwaluw. Zoo zij hoog in de lucht haar kringen beschrijft, en haar kleine lijfje als niet veel meer dan een zwart streepje tegen het hemelblauw afsteekt, zal de zon blijven stralen.

Doch wanneer zij in snelle vlucht neêrdaalt, dicht langs grond of water strijkt, en onrustig heen en weer vliegt, komt er regen.

De stormzwaluw zegt reeds door haar naam dat zij een bode van ruw weder is. Scheert zij over de brandende golven, dan vertelt de oude zeeman zijn maats, dat deze onheilspellende bode op haar vleugelen den storm draagt, die weldra de golven over zijn schip zal doen slaan.

„Als de haan in den vroegen morgen druk kraait” — zoo zegt men hier en daar op het land — „dan is er goed weer te wachten”; maar laat hij zijn stem in den namiddag en tegen den avond onophoudelijk hooren, dan voorspelt hij regen. Baden de hennetjes zich druk in het zand, dan wijst dat eveneens op spoedige regenval.

Vele landbouwers zweren ook bij de weêrvoorspelling van de zaadkraai. Wanneer deze vogels, inplaats van in den vroegen morgen in rechte lijn over de velden te vliegen,

onrustig en angstig om de hoogste toppen der boomen fladderen en een luid gekras onder elkander doen hooren, weet de boer, dat er zware buien in aantocht zijn. Vliegen deze vogels in den winter om voedsel te zoeken uit, voordat de zon is opgegaan, en keeren zij eerst na zondsondergang terug, zonder gedruisch, met loome vlucht, daarbij laag over het land scheerend, dan staat strenge

vorst te wachten. Eenden en ganzen zijn zeer gevoelig voor naderenden regen. Immers:

„Duikt en snatert eend en gans,
Dan is er op regen kans.”

Slechts zelden besluit de tamme gans ertoe, haar waggelenden gang te staken, en met log vleugelgefladder zich in de lucht te verheffen. Doet zij dit echter, zonder eenige begrijpelijke reden, dan is een stortregen nabij.

Als de eenden, inplaats van zich in het natte element te vermaken, overdag in het gras rondwandelen en op de slakkenjacht gaan, zijn eveneens de heldere hemel en de stralende zon niet te vertrouwen.

Van ouds her wordt ook het geschreeuw van de pauw als aankondiging van slecht weer beschouwd. Wanneer zij zonder reden haar krijschenden, onmelodieûzen toon laat hooren, is er regen op til. De woudhoenders gedragen zich op eigenaardige wijze, wanneer zij den dreigenden regen in de lucht gewaar worden. Zij loopen dan snel, met schier zenuwachtige haast, den kop vèr vooruitgestrekt, voort.

Wanneer de zeemeeuwen zich van het water afwenden en zich landwaarts, naar vasten bodem, begeven, is ruw weêr zekerheid. Hiervan getuigt dan ook het oude rijmpje:

„Meeuwen op het land,
Storm achter de hand.”

Uilen voorspellen mooi weêr, als ze bij regen hun geschreeuw doen hooren.

De ekster is buitengewoon levendig als er goed weêr op handen is. Ook de duiven zijn dan opgewekt en zitten lustig te kirren.

Het volksgeloof zoekt zelfs verband tusschen de vogels en de weersgesteldheid gedurende een lange periode. „Zoolang de leeuwerik vóór Lichtmis zingt, zoolang daarna zal hij zwijgen,” heet het, en:

„Als de ganzen met Sint Maarten op het ijs gaan,
Moeten zij des winters door het slijk gaan.”

Doch niet alleen onder de vogels, ook onder de andere dieren zijn de weerprofeten vertegenwoordigd.

Groote gevoeligheid voor weerverandering hebben b.v. de visschen. Wie deze bewoners der diepten in hun gewoonten gadeslaat, weet door verschillende teekenen, in het snelle onrustige heen en weêr bewegen, in de manier waarop zij het voedsel tot zich nemen, alle wisselingen in temperatuur en weder te onderscheiden.

Wanneer wij in onzen tuin de spinnen bezig zien met het weven van haar web, en daarbij waarnemen dat de diertjes draden van kleine afmeting spinnen, kunnen wij gerust de paraplu bij de hand houden.

De ijmker doet bij zijn bijenvolkje eveneens zeer betrouwbare barometrische waarnemingen. Verlaten de bijen haar korven niet, dan is er storm op handen.

Nog zouden de bijen de gave bezitten reeds in den herfsttijd te voorzien, of de winter zacht of streng zal worden. In

het laatste geval sluiten zij hermetisch de deur van haar korf met was, er slechts een nauw merkbare opening in latend. Zal de winter daarentegen zacht zijn, dan blijft de poort wagenwijd open.

Schaapherders beweren, dat de wol op den rug der schapen een heel goede barometer is. Hoe meer ze krult, hoe mooier het weêr wordt. Schapen hebben met de koeien dit gemeen, dat zij zich

— voordat regen, storm of onweer — opkomen, bijeen scharen, en aan de slootkanten, of onder beschutting van een boom, gezamenlijk de bui afwachten.

Maar inzonderheid schijnt de dikhuidige, doezelige mol als weerprofeet hoog te staan. Mollenvangers toch beweren, dat men uit het getal der door de mollen gegraven holen en uit het rijk voorzien daarvan met voedsel, met beslistheid tot streng winterweder besluiten kan. Zijn de mollenholen niet talrijk, en houden zij een niet grooten voorraad voedsel in, dan is de winter zacht.

Ook wanneer de kleine veldmuizen zich bijzonder schichtig naar haar schuilhoeken spoeden, weet de boer, dat de winter nabij is en de koude zich niet lang meer zal laten wachten.

Wormen en slakken houden van regen; zij komen op hun gemak zoodra de barometer daalt.

Tenslotte levert ook de plantenwereld nog een aantal betrouwbare barometers op. De akkerwinde, en het guichelheil — deze laatste in Duitschland, zelfs „armer Leute Wetterglas” geheeten — vouwen de bloempjes alleen bij mooi zonnig weer wijd open. Schijnt in den morgen de zon, en openen de bloempjes zich niet, dan is vrij zeker op den dag regen te verwachten.

De „sterremuur”, een zeer veel voorkomend, schier overal groeiend onkruid, steekt bij mooi weer gewoonlijk des morgens circa negen uur haar bloemen omhoog, spreidt de bladeren uit, en blijft in dien stand tot den middag. Is er echter regen op til, dan blijft de plant hangen en zijn de bloemen gesloten.

TEXEL. NABIJ DE COCKSDORP.

Sluiten de bloemen zich slechts half, zoo zal de regen slecht kort duren. De gewone „bevervel” gedraagt zich precies zoo.

De „klaverzuring” heft bij mooi zonnig weer de teergroene blaadjes omhoog. Zit er echter regen in de lucht dan blijven deze slap neerhangen.

De „volendula pluvialis”, een soort van goudsbloem, opent zich in den vroege morgen. Er is dan voor den dag goed, bestendig weer te verwachten. Blijft de plant echter gesloten, dan is met alle zekerheid spoedig regen te voorspellen.

De akker- en moesmelkdistels voorspellen mooi weer voor den volgenden dag als de bloem zich des nachts sluit; blijft de bloem open, dan beteekent dit regen.

Ook als de stengellose drie-distel de kelken sluit en de boschkloverzuring de bladeren samenvouwt, zijn dit voortekenen van regen. Evenzoo gelden voor regentekenen: wanneer de akkerkool des nachts de bloemen niet sluit, de voorjaarsvroegeling de bladeren laat hangen, en als de beuk sterker geurt dan gewoonlijk.

Wanneer de avondkoekoeksbloem, die veel in het wild, maar ook wel in onze tuinen bloeit, des avonds als het ware belegerd is door vlinders, is zeker regen te verwachten.

We mogen veilig aannemen, dat al deze weervoorspellende eigenschappen der planten in verband moeten worden gebracht met het feit, dat zij er steeds op uit zijn, hare meeldraden tegen regen en schadelijke weërsinvloeden te beveiligen.

M.

TEXEL.

(Slot).

OP heel Texel zijn ongeveer 30000 schapen. In het voorjaar worden lammermarkten te Burg gehouden, waar koopers komen uit heel het land. En de tweede markt (den 1en Maandag na 15 Mei) duidt door haar bijnaam meisjesmarkt genoegzaam aan, waarom de vrijsters van heel Texel erheen trekken en waarom juist deze markt het drukst wordt bezocht.

De wol der schapen wordt echter niet meer geëxporteerd, als vroeger, naar Engeland en Frankrijk. Tilburg en Leiden zijn nu de afnemers. Ook de kaasmakerij is sterk verminderd, groene kaas, waarvan de bereiding al te strijdig is met onze moderne hygiëne-begrippen, wordt alleen voor de liefhebbers gefabriceerd. En deze zijn er maar weinige.

Behalve in de weiden ontmoet men hier en daar kleine kudden langs de wegen, o.a. in de Westen, dicht bij de Staatsbebossing, de uitgestrekte duinenrij, door den Staat met dennen beplant, waar in 26 jaar tijd een betamelijk dennenbosch voor wat schaduw en groen zorgt, dat Texel overigens al te zeer ontbeert.

Het zijn de schapen, die grazen langs de berm der wegen, toebehoorend aan de buurten, waarin Texel van oudsher is verdeeld, o.a. Noord-Haffel, Zuid-Haffel, de Witte Engel, de Hooge Berg, allen grooter dan de polders. Deze buurten zijn verplicht de zandwegen te onderhouden; ze verpachten het grasgewas der wegen en van een hoekje van den polder. Jaarlijks houden de buurtheeren jaarvergaderingen, waar dan lustig de opbrengst van deze verpachting wordt veruifd. Het begint met de lange pijp en de koffie, om 11 uur wordt de kleikoek rondgediend, een klef gebak van zowat een halven meter lengte! Een prestatie, die al genoeg respect voor de magen der Texelsche buurtheeren wekt. Maar ze verdragen meer! Op de kleikoek volgt de koffie met den krentenbol, een bakkersfantasie, die

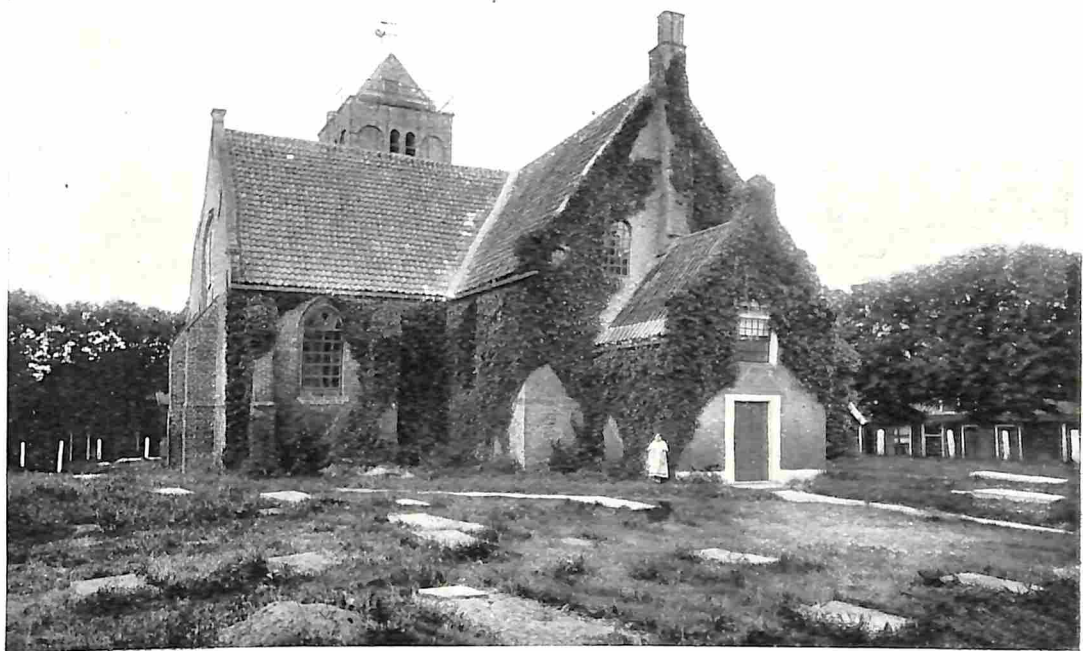
DEN HOORN OP TEXEL.

ongeveer dertig maal den omvang van een gewoon krentenbroodje heeft! Is men dan nog niet voldaan of wil men niet met leeg handen thuis komen, dan kan men zich voor den civielen prijs van 20—50 cent, al naar gelang de grootte, meerdere exemplaren verschaffen. Zoo zeer staan de krentenbollen in de gunst, dat de „veilder” als strijkgeld 'n krentenbol toewijst! Ter vermeerdering van deze Lucullische vreugden, wordt er overvloedig jenever en brandewijn met suiker geschonken. Vooral vroeger werd heel wat aan god Bacchus geofferd. In den Eierlandpolder was er iederen dag volop drank voor de vrouwen, die de meekrapkieren plukten, welke door het mansvolk werden uitgezet; als er koolzaad gedorscht werd, dronk ieder een 4, 5 borrels per dag. En als het dorschen op het einde liep, kregen de dorschers jenever met stroop, zooveel dat velen ziek werden. Er waren er zelfs, die 't door 'n trechter naar binnen lieten loopen! Ruw waren de zeden in die dagen. De scherts was grof, al werd er menig aardig liedje gezongen uit De Overtoomsche Marktschipper of het Bleekersmeisje, vol van de geneugten en de plagen der liefde. Gespot werd er ook vrij wat, vooral op Oude Sinterklaas, het feest, dat nog altijd het leutigste is van heel de rij Texelsche vreugden. Dat begint al op den 5en December, het Sinterklaasfeest, het Texelsche carnaval. Om 3 uur 's middags trekken de kinderen erop uit, gemaskerd, met kleurige lappen bont versierd. Maar tegen 7 uur is de pret afgelopen, dan komt de straatveger, pikzwart, in vieze, vuile, morsige lompen, hij rammelt een wiel of een koperen emmer aan een ketting achter zich aan, waarmee hij de kinderen van de straten jaagt en doodsbang rennen ze naar huis. Dan is 't de beurt van de grotere menschen, de echte maskerade vangt aan. Alles wordt in beeld gebracht, de strandjutters, de Dageraad (d.i. de stoomboot, die de verbinding met den Helder onderhoudt), de stroopers en alle mogelijke eiland-phenomenen krijgen een beurt. En gemeenlijk vrij realistisch. Daar was oue Kees, die vijf maal getrouwd was en nog niet genoeg van het huwelijksbootje had. En al had Kees z'n vijfde vrouw beloofd nooit te zullen hertrouwen, hoort, wat 't liedke vertelde bij de plastische voorstelling:

't Was pas 'n maand verleden,

Of Kees, die kreeg berouw.

Hij zeit: Ik verluist 't wel lekker,

HERVORMDE KERK TE OOSTEREND OP TEXEL.

TEXEL. TOEN DE BADPLAATS DE KOOG IN HAAR OPKOMST WAS.
HET BADPAVILJOEN.

Ik neem weer 'n andre vrouw.
Ik scheur, ik scheur
Liever mijn broek aan de kapstok^{deur}.
't Is mij 's nachts te koud in bed,
Ik hou veel meer van de pret.
Enzoovoort, enzoovoort.

Den 12en December wordt Sinterklaas uitgeluid. Dan, op Oue Sinterklaas, wordt de pret dunnetjes overgedaan en van 8 uur 's avonds tot 12 uur 's nachts licht en danst en joelt alles en iedereen op de dorpen. Dan volgt Driekoningenavond met de rommelpot en het oeroude liedje, in het heele land bekend, wordt erbij gezongen:

'k Heb al zoo lang met den rompot geloopt,
'k Heb geen geld om brood te koopen.
Rompot hier, rompot daar
Rompot is een leugenaar.

Sinte Maarten bracht de rondgangen met lampions, in hoofdzaak uitgeholde bieten en mangelwortels.

Maar de 30e April is weer speciaal Texelsch. Dan wordt de Meierblis, d.i. het Meivuur aangestoken. Al veertien dagen tevoren wordt langs de huizen alle afval van de schoonmaak opgehaald. En eylacie, gelijk we ons allen verheugen in R. K. geitenfokverenigingen, zoo heeft de spijlzwam ook de Texelsche jeugd reeds verdeeld en vindt men afzonderlijke Roomsche-Katholieke en Protestantsche vuren. Wat zeer ten bate der verbranding komt, daar er nu wel 20 vuren op Texel worden aangestoken, in stede dat ieder dorp (en er zijn 7 dorpen met kerken op Texel) er slechts één heeft. Zelfs stekken ze elkaars voorraad wel reeds van te voren in brand. Gelukkig is het oude liedje nog niet door de moderne discordia geraakt en zingen allen:

Hooi, hooi, hei je gien strooi
Hei je gien ouwe maonden
Dan selle we de meierblis branden
Hekken en stekken
Joten en palen
As je niet komt
Dan zelle we je halen.
Boer, wil je dat laten staan
Hekken en stekken an enden slaan.

Luilak, de Zaterdag voor Pinksteren, wordt nog stevig herdacht. De kinderen schamen zich geducht, als ze pas om 5 uur worden gewekt, inplaats van om 4! En het zal je niet gebeuren, dat je al om 4 uur op bent en dat er dan om 8 „luilak" op je deur wordt geschreven! Zelfs al worden er bloemkransjes op die deur gehangen en niet, zooals 'n

vijf-en twintig jaar geleden in den Helder, 'n cadaver de straatbel versiert!

Maar de Pinksterblom is verdwenen. Op eersten Pinksterdag werd een meisje van de naaischool te Oude Schild verkozen, om behangen met alle gouden sieraden, die ze van bure en kennissen ter leen kon krijgen, de eerbewijzen van de dorpen in ontvangst te nemen. Dan droeg ze de gouden kap, en de gouden voornaald, de ijzers, de spelden en de oorhangers, die de kleedij der Texelsche vrouwen oudtijds voltooiden. Het is alles verdwenen, evenals het bonte jak, de wijde gebloemde rok met zwart schort, gerimpeld op den band, de kiëp d. i. de groote luifel-stroochoed met zij gevoerd.

Ze dragen nu zwarte kleeren of namaak-modieuze stadsjurken, die niet passen bij de lange, rechte, struiscche vrouwen, die niet releveeren haar blozende tint, haar blanke huid. Want ze hebben behouden het type, dat bij deze oude landen hoort, zooals van Holland gevangen zat in het latere schoutenhuis te Burg, nu het voornaamste hotel van de

plaats, waar men in den zwaarverwulfdem kelder (de muren zijn bij de toegangsdeur geheel met 17e eeuwse blauwe bloempottegels bekleed) nog den keten wijst, waarmee de schoone gravin eenmaal omstreeks 1211 gekluisterd zou zijn geweest. Men zegt, dat de Romeinsche veldheer Drusus den burcht, die hier eenmaal stond, heeft gesticht. En het is nog niet zoo heel lang geleden, dat de gepracht om de sterkte, de zoogenaamde burgwal, werd gedempt; omde Texelaren noemen dan ook de Warmoesstraat op den Burg „achter den wal".

De Romeinen hebben ook elders op het eiland sporen achtergelaten, o. a. te de Waal, waar, toen de Sommeltjesberg werd afgegraven, Romeinsche voorwerpen en munten werden gevonden. Met de verdwijning van dezen heuvel, waarschijnlijk eenmaal een oud-Romeinsche begraafplaats, verloren echter ook de „sommeltjes" hun onderaardsche woning en daarmee de Texelsche vrouwen hun beste vrienden. Want de Texelsche vrouwen waren evenals de mans wat lui uitgevallen: potten en ketels behooren echter overal te worden schoongemaakt en als het buurpraatje met koffie en kokinjies al te veel van haar tijd in beslag had genomen, dan brachten ze de vuile potten en ketels naar den Sommeltjesberg en dan zorgden vriendelijke aardgeesten in casu de Sommeltjes „over nacht" wel voor grondige reiniging. Wat in dezen tijd waarschijnlijk nog wel te stade zou komen. Want 't geviel, dat ik wat vroeg een boerenhuis binnentrad en daar een ongewassen menschenkind aanschouwde met onderdanen, die door moeder gelukkig gauw in kousen gestopt. Ofschoon ze water overbodig achtte en ze blijkbaar geen onderscheid maakte tusschen schijn en wezen!

Het spokengeloof is nog lang niet van Texel verdwenen, al beweert ook ieder, die ervan vertelt, dat 't maar praatjes voor de vaak zijn. Maar Kee Peute kon toch maar niet verder, toen ze Zondags naar de kerk ging en Jente in haar voetstappen ging loopen. En in het Schoutenhuis..... „Och nee, daar weet ik ook eigenlijk niets van.....", zei mijn zegsman en er kwam vrees in zijn oogen.

Hoe kan 't ook anders in een land, waar zooveel schapen zijn en waar niet minder dan drie verlaten kerkhoven worden gevonden. Het eene, 't oude kerkhof bij Koog, heeft nog één schuinstaanden steen „Hier Leydt Begraven Hendrick Dircks. Gewesen Casteleyn opt Eyerlant. Sturf den 19 Januarius 1681. Salich syn de Dooden die in den Heer ontslapen. Sy rusten van Haer Arbeyt, Hun Wercken volgen Haer nae.

Hier leyt Begraven Machtel van Voorthuysen, bewesen Huisvrouw van Casteleyn. Sterft den 16 September 1681".

Het andere kerkhof is nog veel ouder; hier werden eenmaal de

bewoners van het dorp De Westen begraven, dat 2000 inwoners telde en waarschijnlijk in 1571 door de Watergeuzen werd verwoest. Toen verdween ook de kerk, waarvan de toren tot het midden der 19e eeuw bleef bestaan. Het Toorhuusje, een klein boerderijtje bij het verlaten kerkhof, herinnert nog aan zijn bestaan; de Texelsche bewoners uit die jaren hadden steenen naar de Kooog te plaveien en achtten 't 't voordeeligt voor dit doel den toren te slechten. Monumentenzorg was blijkbaar overtollige weelde!

Niet alleen de Watergeuzen hebben duchtig op Texel huisgehouden: de Gelderschen hebben tot tweemaal toe het eiland gebrandschat. De Engelschen beproefden in 1672 er te landen. Maar, zoo vertelde een oude schapenboer, twee maal was er eb, zonder vloed en een hevige storm uit het Z. W. deed een groot deel der vloot vergaan. Doch Texel kwam steeds alle rampen te boven en het handhaafde zich door de tijden, welvarend en schoon. Ik heb, als de schilder, dit stukje van Holland doorgetrokken van Z. naar N., van W. naar O. Ik heb in dit opstel een vluchtigen, o zeer vluchtigen indruk neergeschreven van Texel's natuurschoon, van Texelsche zeden en gewoonten. Het tekort zal, naar ik hoop, door velen mijner lezers op hùn tocht door Texel zelf worden aangevuld.

RO VAN OVEN.

LEVEN EN STRIJD IN DE WILDE NATUUR

door F. ST. MARS.

3)

(Geautoriseerde vertaling van S. J. Barentz—Schönberg).

TOEN sloeg onze otter zijn pooten uit en met zijn kop omhoog en luchtbellen achter zich aan, schoot hij schuin naar de oppervlakte.

De arend, die de zilveren streep langzaam naar het daglicht zag komen, sloot haar reusachtige vlerken, sloot haar veeren aan en liet zich als een krachtige chocoladekleurige pijl naar beneden vallen. Toen eindelijk, verliet de tweede otter — die zijdelings het glinsteren als van een zilveren staaf zag, terwijl de zalm aan de oppervlakte van den poel werd gebracht, en die zich volstrekt niet bewust was van den reusachtigen roofvogel die van boven neer schoot — het kanaal over, de verscheiden meters nat zand naar den poel zelf.

Of de arend alleen den visch zag — die terwijl de otter zwom behalve de kop van den otter het dichtst bij de oppervlakte was en dus het gemakkelijkst te zien — of dat zij werkelijk ook den otter zag, kan ik niet zeggen. Misschien dacht zij dat de otter ook een visch was. Dit kon best, want hij kon in haar oogen niet veel anders zijn geweest dan een vischachtige streep. Hoe het ook zij, zij raakte het water met een geluid als van brekend glas en verdween bijna in een fontein van schuim. Neer zonk zij en greep onmiddellijk toe.

Nu was het eerde dat de otter van de buitenwereld kon zien, terwijl hij onder water recht naar boven zwom, een cirkel van ongeveer tien voet van witte lucht recht boven hem. Dingen daar boven, d. w. z. boven dat gedeelte van de oppervlakte, waren meer of minder — waarschijnlijk eer minder dan meer — zichtbaar, maar buiten dien kring van licht was oud-goud en groen. Niets — alleen maar de weerkaatsing van den bodem.

Wij mogen dus aannemen dat bijna, niet heelemaal, het eerste dat hij van het bestaan van den zeearend wist was, toen er zonder eenige waarschuwing een verblindende straal van schitterend licht boven zijn kop kwam, precies alsof een granaat daar was gebarsten. Dat was toen de vogel de oppervlakte trof en er een woeste verwarring volgde.

Het volgende oogenblik voelde de otter dat hij met zijn wang vastge-

pènd was aan den visch, dien hijzelf had gevangen in bijna absolute duisternis onder een verblindende, gevederde massa, stinkend naar visch en erger. De kop van den otter, ziet ge, was zoowat op de helft van den visch geweest, terwijl de losse huid aan beide zijden van zijn bovenkaak plat tegen het lichaam van den zalm was gedrukt, en het was door deze lichaamplooi dat een van de vreeselijke, dolkscherpe, klauwen van den grooten vogel de heengedrongen, aan den anderen kant diep in het vleesch van den zalm zinkend. De andere klauwen hadden blijkbaar door toeval den kop van den otter niet geraakt — en tot zijn geluk niet zijn oogen — en alleen den zalm gepakt.

Toen gebeurden vele dingen tegelijk. De otter kan in alle mogelijke opzichten de schurk zijn, dien gij als visscher, hem kunt noemen, maar één ding is er dat hij *niet* was, en dat is een lafaard. Bovendien was hij als beroepsmoordenaar geboren, volledig uitgerust met alle oorlogswapenen, tanden en klauwen compleet en een woest, meedoogenloos hart naar verhouding.

En dat was de zeearend ook.

Zoodra zij zich had vastgegrepen met haar vreeselijke klauwen — die bekend zijn als de sterkste en doodlijkste van alle roofvogelklauwen — opende zij haar groote vleugels en begon ermee op het water te slaan, het schuim opjagend in draaiende wolken en een geraas makend dat op een halve mijl afstand over den stillen inham gehoord kon worden. En toen bemerkte zij voor de eerste maal, dat zij een of meer onbekende dingen had gevangen, zeer levendig, waarschijnlijk woedend en veel moeilijker te beheeren dan eenige zalm, dien zij ooit kende.

Het eerste dat zij blijkbaar doen moest, was op te vliegen, en het water schuimde en spoot en bruisde en vloog in alle richtingen onder de hamerslagen der machtige vleugels, maar zij kwam geen voet boven het wateroppervlak omhoog.

Intusschen werd de otter bijna dol. Daar hij met zijn kaak aan den zalm was vastgepènd, dien hijzelf had gevangen, was hij volkomen hulpeloos om iets anders te doen dan spartelen en dat deed hij met een blinde woede, die iemand den adem benam. Ge weet hoe hulpeloos een hond is als ge hem bij zijn kaak grijpt en stevig vasthoudt. Nu, de otter was wel niet zoo geheel hulpeloos omdat hij voor zijn grootte leniger en sterker was, maar hij kon niet bijten en dat was, wat hem betrof, toch de hoofdzaak.

Toen bleek eensklaps dat ook de arend in moeilijkheden verkeerde. Zij hield op met slaan met haar vleugels en rustte half drijvend, met haar enorme vlerken bijna meelijwekkend uitgespreid op de oppervlakte van den poel en dat was haar manier van het hijschen der noodvlag, want als een vogel ophoudt met spartelen, moet er wel iets heel ergs aan de hand zijn.

En dat was ook zoo, ofschoon u nooit zoudt raden wat het

TEXEL. BIJ DE WAAL.

geval was, tenzij ge een persoonlijke kennis waart van den zeearend, die de grootste en sterkste van alle gevederde jagers is en wist dat ook de zeearenden een zwak punt in hun kracht hebben als Achilles — welk punt, hoe vreemd het ook klinkt, in hun voet zit.

Dit feit ligt in den grootsten trots van den arend, in zijn eenigen trots, zou men kunnen zeggen, n.l. in de enorme verpletterende kracht en macht van den greep die in zijn klauwen steekt; zoo vreeselijk is die greep, dat wanneer hij zich sluit op bijna ieder schepsel dat in het wild leeft — behalve de allergrootsten — hij het leven uit hen perst en knijpt in één enkelen druk — één afgrijselijke handdruk, om zoo te zeggen. En meer is niet nodig.

Maar het heeft ook één groot bezwaar. De arend kan niet altijd de grootte zien van den visch, waarop hij gaat aanvallen, en somtijds gebeurt het, wanneer de visch heel groot is, te groot voor den grooten vogel om op te tillen, dat de lange klauwen zoo diep in het vleesch dringen gedurende de pogingen van den adelaar om zijn prooi te dooden, dat zij niet teruggetrokken kunnen worden. In zulke gevallen is de eenige hoop, welke de arend heeft, de prooi naar land op sleeptouw te nemen en de vreeselijke klauwen met den grooten, krommen snavel los te werken.

Toen deed de arend, die alleen had gepauzeerd om op adem te komen, een nieuwe poging en die tweede poging was nog erger dan de eerste. Zij verdween in een fontein van schuim, terwijl zij, met die wanhopige woestheid die karakteristiek is voor alle roofvogels, over de oppervlakte van het water sloeg. En de otter, ten slotte werkelijk angstig gemaakt — omdat hij dacht dat hij gevangen was, denk ik, en in de val raken maakt een dier uit de wildernis bijna dol — werd voor den tweeden keer woest, worstelend als anderhalve duivel en leelijk de pogingen verstorend van de arend, die het land wilde bereiken en het leelijke zaakje zoo snel mogelijk wilde tot een einde brengen.

Als de poel dieper was geweest geloof ik dat de otter de reusachtige taak zou hebben volbracht om zijn tegenstandster te doen verdrinken, want hij was een volleerd meester in de zwarte kunst om zijn vijanden op deze wijze te dooden, maar hij scheen te veel verdiept in het wanhopig krabben naar de plek waar hij was vastgeklonken, om aan iets anders te denken. De arend kreeg nu ten slotte ondiep water onder den buik van den zalm en dit lichaam als steunplaats gebruikend, keerde zij zich woest om, om af te rekenen met het andere ding dat zij ook op zoo onverklaarbare wijze had gevangen en dat haar zooveel last veroorzaakte.

Een enkele houw met dien moorddadigen, vlijmscherpen, tijgerklauwachtigen snavel, of op z'n hoogst twee of drie, zouden den schedel van vriend otter gespleten en zijn rekening voor goed met de wildernis afgesloten hebben, en de otter was volkomen machteloos om dat te voorkomen.

Maar het Noodlot, dat zich zelfs bemoeit met de zaken van de bewoners der wilde natuur, was op dit oogenblik aanwezig, in den vorm van een platten, breedten kop met zware snorren met een groote breedte tusschen de ooren, die volkomen onopgemerkt aan de oppervlakte van den poel verscheen, als om zich op de hoogte te houden van het gevecht, of — om een gunstige gelegenheid af te wachten, wat meer, waarschijnlijk is.

Toen trad het noodlot handelend op.

De arend hoorde een geruisch van water, en een kokend schuimen van luchtbellen achter zich. Zij draaide haar kop met een ruk om, achterstevoren, op de spookachtige wijze waarvan roofvogels het privilege hebben en sloeg haar groote vleugels uit, juist op tijd om den woesten aanval te breken, van een lang, laag, donker, nat dier dat zich met glinsterende tanden op haar wierp. De arend schreeuwde rauw en woest en sloeg in vreeselijke woede met snavel en vlerken naar dezen nieuwen, vermetelen vijand, in haar woeste bewegingen niet alleen zichzelf maar zoowel den zalm als den otter van het zand oplichtend en onzen otter aanleiding gevend zijn krankzinnige worsteling om vrij te komen te verdubbelen.

En op dat oogenblik brak er iets.

Het volgende oogenblik wierp zich onze otter, half verblind door zijn eigen bloed en zijn kop wild heen en weer zwaaiend, achterover in den poel — vrij! terwijl de andere otter, voor het oogenblik afgeslagen maar nog steeds woest en kwaadaardig vechtend, met een geplas naast hem in het water gleeed.

Onze otter zag er zeer bebloed uit, terwijl het bloed over zijn gezicht stroomde, maar hij was niet gewond. Tenminste, hij was niet gewond van het standpunt der wilde dieren beschouwd. Pijn is voor hen niet zoo vreeselijk als voor ons. Zij kunnen er niet over denken; en het denken erover is de helft van het vreeselijke van pijn. Hij had zich niet losgerukt ten koste van zijn wang maar door zijn woest krabben had hij het vleesch van den zalm, waar de klauw van den roofvogel was ingegraven, losgemaakt, en door dit vrij te maken was hij naar beneden gegleden toen de groote vogel het vreeselijke wapen terugtrok, blij tenminste één klauw eruit te krijgen. Wij kunnen ook niet zeker zijn dat de andere otter, die het wijfje van onzen vriend was, hem te hulp was gekomen. Wij zouden dit gaarne gelooven, maar wij moeten niet in de dwaling vervallen menschelijke beweegredenen zonder behoorlijke reserve toe te schrijven aan de daden van de bewoners der wildernis. Misschien had zij alleen maar gedacht dat hij de een of andere prooi had bemachtigd die hij op het punt stond te verliezen en had zij dus zich in het gevecht gemengd. Dit zou wel zoo geweest kunnen zijn want zij had niet bij toeval zijn spoor gevolgd — ik geloof tenminste dat zij het gevolgd had, anders begrijp ik niet hoe zij dien heelen weg had kunnen afleggen — en haar heele gezin meegebracht.

Hun heele troepje was wekenlang geplagd en opgejaagd door een ouden, kwaadaardigen zeehond, wiens humeur had geleden ten gevolge van een leelijke, half genezen kogelwond. Hoe dit ook zij, hij had een van hun jongen opgegeten of alleen maar gedood, en scheen het erop aan te leggen de rest te vermoorden — de ouders inbegrepen.

Voeg hierbij de ongewenschte opletendheden van de doornhaai, die ze binnen één week al drie keer hadden ontvangen en niet minder dan twee aanvallen van het paar zeearenden die een van hun troepje hadden trachten te dooden en ge kunt begrijpen dat zij waarschijnlijk samen overeen gekomen waren, voor onze otter hun woning in het rotshol dien dag verliet, dat verandering van lucht wenschelijk was en dat hij hun den weg zou wijzen.

Otters echter vangen niet iederen dag een zalm, en niet iedere maand zoo'n groote omdat zalmen door den bliksem ten doop zijn gehouden en heel langzaam groeien. Ik tenminste heb er vijf en twintig gekend die drie jaar oud waren en bijna niet gegroeid waren. Onze otters waren dus — evenals Turkije — geneigd te herwinnen wat zij verloren hadden. Dat eischte een voorzichtig bespieden van tegenovergestelde kanten en een snellen aanval onder water,..... maar toen zij aankwamen, ietwat verbluft en vlak tegenover elkaar, zagen zij dat zij alleen op de zandbank waren en de arend op een halve mijl afstand, zwaar vliegend naar de zee en de klippen en laag boven de oppervlakte van het water. Een enkele zilveren streep, alsof zij een zwaard in haar klauwen hield, toen de zon erop scheen, vertelde hun al wat zij wilden weten — als zij het tenminste zagen, wat ik betwijfel, want het gezicht van otters is niet zoo scherp als van andere dieren der wildernis — en zij keerden met een treurigen zucht terug naar den inham.

(Wordt vervolgd).

Volksraadsels.

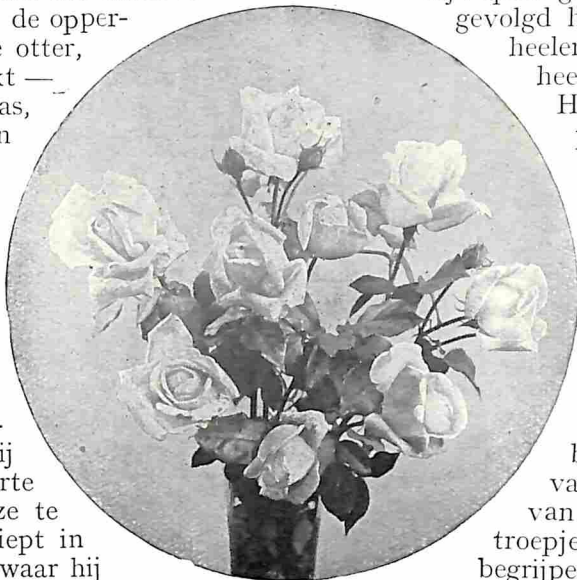
't Is niet binnen 't huis

't Is niet buiten 't huis

En niet in de groene velden,

(Ramen in den buitenmuur).

Wat gooit 'n erm mensch weg en steekt 'n rijk mensch in z'n diezak? (De oplossing staat in verband met 't al of niet gebruiken van 'n zakdoek.

„GORGEOUS“-ROZEN.

Oranjegele bloemen, met kopergeel en rood koper genuanceerd. Zacht donker olijfgroene bladeren.

Uit de kweekkerij van G. A. H. Buisman en Zoon te Haarlem.